

Boo Miljö- och Naturvänner

www.boonatur.se

Saltsjö-Boo den 1 december 2010

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
KFKS 2007/491 214
Planenheten
Nacka kommun
131 81 Nacka

Utställningsyttrande över Detaljplan för del av Tollare 1:16 m.fl. fastigheter delplan 3 - Tollarehöjden - i Boo, Nacka

Gör en omstart av hela planeringen för Tollare!

I Tollare finns fortfarande ett unikt naturområde kvar och det är dessutom det enda större kvarvarande naturområdet för invånarna i Södra Boo. Att undanta det från exploatering borde vara en självklarhet och stämmer med Nacka Kommuns övergripande planeringsmål ”Ett hållbart Nacka”. Med parollen RÄDDA TOLLARE gick moderaterna till val 1985. Se bilaga. Dagens Tollareplanering är ett lappkast ifrån valparollens löften. Hur kommer det sig?

I nya **översiktsplanen 2010**, som nu är ute på remiss, sägs att den framtida bostadsutbyggnaden i Nacka kommer att innebära förtätningar av befintliga stadsstrukturer. Man kan undra om erfarenheterna från planeringen av byggande i enklaver som i Tollare och på Telegrafberget är, att dessa platser egentligen visat sig vara icke önskvärda att bygga på? Att det innebär alltför stora svårigheter att förena målen att *värna natur och vatten för rekreation och biologisk mångfald* med målen om stadsmässighet? Att planeringen blir en dålig kompromiss med många eftergifter och förenad med alltför stora kostnader?

Frågan att ta hand om befintliga industribyggnader, Tollare pappersbruk och oljecisternerna på Telegrafberget, samt att sanera den förorenade marken har finansiellt lösts genom planering av bostäder. Men bostadsbyggandet går i bägge fallen långt utanför så kallad ”tidigare ianspråkstagen mark” på bekostnad av naturmarken.

Bit för bit har Nacka Kommun i sina planer för Tollare prioriterat bort naturmark klassad med *höga naturvärden i nyckelbiotoper* respektive *naturvärden nära nyckelbiotoper* samt *stora rekreationsvärden* till förmån för en kraftig exploatering.

Samtidigt pågår **i hela södra Boo en successiv förändring från fritidsboende till villaområde för permanentboende**. Det betyder att Boo-områdets grönstruktur kraftigt förändras, antalet invånare kraftigt ökar och också att invånarnas behov förändras med ett annat boende. Naturmark och högre vegetation, träd, försvinner i mycket hög grad från de enskilda tomterna och även längs vägarna i samband med de nya vägbreddningarna. Livsmiljön för levande växter och djur krymper radikalt och behovet av rekreationsområden för invånarna ökar.

Boo Miljö- och Naturvänner förelär en omvärdering av hela Tollareprojektet medan tid är. **Gör en omstart av hela planeringen sedd i ett större sammanhang**, i första hand i Boo-området, i andra hand ur hela Nackas perspektiv. Det finns bättre ställen att bygga stadsmässigt på, men det finns bara ett naturområde Tollare. Det är unikt!

Detaljplanen för Tollarehöjden - sammanfattande synpunkter

Boo Miljö- och Naturvänner har tagit del av utställningsförslaget till detaljplan för Tollarehöjden. Sedan detaljplanen var utlagd på samråd i somras, har ingenting ändrats i planen i det stora hela. Detta trots kraftfull kritik på planens utformning och tillkomst från samtliga naturorganisationer i Nacka.

Vi finner det anmärkningsvärt att kommunen inte i samrådssammanställningen bättre bemöter föreningens huvudargument. Våra argument från samrådsyttrandet 10.9 2010 kvarstår alltså och vi upprepar de då redovisade synpunkterna på den föreslagna exploateringen.

- **Enligt Skogsstyrelsens klassning är stor del av detaljplaneområdet klassat som nyckelbiotop eller naturvärde.**
- **Detaljplaneområdet ligger inom riksintresse kust och skärgård och har strandskydd enligt Miljöbalken.**
- **Rekreationsintressen för befolkningen i Södra Boo har inte beaktats.**
- **Föreslagen exploatering medför mycket stora konsekvenser. En miljökonsekvensbeskrivning, MKB, måste göras.**
- **Planens utformning innebär en uppsplittring av naturmarken, negativt både ur biologisk synpunkt och för det rekreativa användandet.**
- **Planens utformning innebär också stor risk för utfyllnader och branta slänter mot naturmarken.**
- **Vi skulle hellre se en förtätning av bebyggelsen för att spara större naturmarkspartier och undvika fula utfyllnader.**
- **Markförläggning av högspänningsledningarna bör göras i den befintliga ledningsgatan.**
- **Vi saknar en bedömning gjord av professionell sakkunskap för naturmarkens liksom enskilda träd överlevnad och framtida möjligheter.**

Tidigare utställda detaljplaner i Tollare är *Tollare Träskväg delplan 1a*, *Mellanbergsvägen delplan 1b*, *Tollare Strand delplan 2* och *detaljplan för Tollareängen på Järntorget's mark*. Den nu aktuella detaljplanen för Tollarehöjden omfattar området kring Godtemplarbyn.

Boo Miljö- och Naturvänner har tidigare, förutom i yttrande över dessa tidigare antagna detaljplaner, i *Yttrande över förslag till program för detaljplan Tollare 1:16 m. fl. i Boo, Nacka kommun*, 2006 0325, samt i *Remissvar angående bildande av naturreservat Tollare*, 2008 0702, redovisat sina åsikter. Samråds- och utställningsyttrande finns på vår hemsida www.boonatur.se. Vår grundhållning är fortfarande att vi vill se att Tollarehöjden lämnas orörd och att ingen exploatering alls sker i området samt att naturmarken ingår i Tollare naturreservat.

Miljökonsekvensbeskrivning saknas

Tollarehöjden är den femte detaljplan(fjärde tillhörande NCC:s mark) inom Tollare, som nu är under utställning. I endast en av de fyra tidigare – Tollare strand – har en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) gjorts. För Tollarehöjden, som i norr och väster helt gränsar till Tollare strand, har ingen miljökonsekvensbeskrivning gjorts.

Det är ytterst förvånande att kommunen återigen i sin behovsprövning kunnat bedöma att detaljplanen inte medför en betydande miljöpåverkan, när flera mycket viktiga miljöfaktorer påverkas. Samtliga detaljplaner har komplicerade miljöfrågor att hantera. Några exempel i denna detaljplan är:

- Nyckelbiotoper och naturvärdesområden med rödlistade arter inklusive fågelarter som finns upptagna i Bernkonventionen samt omfattas av Sveriges åtagande för det europeiska nätverket Natura 2000.
- Sprängning för vägtunnel – ingår i aktuell detaljplan.
- Byggnation av höghus vid tunnelns mynning, 8 våningsplan med bostäder + 2 våningar under mark för parkering
- Markförläggning av 70 kilovolts högspänningsledning – ingår i aktuell detaljplan inklusive Naturresevatet.

Dessa förhållanden var inte kända, redovisade eller aktuella, då Tollareprogram antogs 2006. I samrådshandling hörande till detta program (daterat 2005 05 23) hade planarbetet bedömts inte innebära en betydande miljöpåverkan. Här står dock också: ”Under det fortsatta planarbetet kan en omprövning av bedömningen om betydande miljöpåverkan bli aktuell om nya fakta framkommer under samrådet.” Nya fakta framkom dels under samrådet men framför allt vid Naturvärdesutredningen som gjordes vintern 2007 – 2008 (Tomas Fasth, Pro Natura). Vägtunneln tillkom i sent skede, då detaljplan Mellanbergsvägen antogs. Markförläggning av 70 kilovolts högspänningsledning togs upp först i Samråd för detaljplan Tollare Träsk.

Inget material, som närmare anger hur behovsbedömningen har gjorts finns kommunicerat med remissinstanser eller går att hitta i något tillgängligt material i detta eller tidigare detaljplaneärenden för Tollareområdet. Detta trots att Länsstyrelsen redan i sitt samrådsyttrande (8/6 2006) över Tollareprogrammet påtalat angående miljöbedömning: ”*Den behovsbedömning som anges ha upprättats bör redovisas i sin helhet. Kommunens ställningstagande bör även enligt Länsstyrelsen motiveras mer utförligt.*”

Inte heller det faktum att hela större delen av detaljplaneområdet ligger inom strandskyddat område samt inom riksintresse kust och skärgård har gett Nacka kommun anledning till att göra en MKB utifrån vare sig natur- eller rekreationsintressen.

Det är helt uppenbart att även denna detaljplan innebär en betydande miljöpåverkan. Det är ologiskt och inkonsekvent att exploatering av Tollarehöjden till skillnad från Tollare strand inte bedömts få en betydande miljöpåverkan.

Miljöredovisningen

Miljöredovisningen har efter våra påpekanden i samrådsyttrandet rättats från flera sakfel och slarvfel. Dock kvarstår några av våra kommentarer.

På sid. 9. Under avsnitt Strandskydd sägs: ”*En mer detaljerad beskrivning av byggnationens konsekvenser samt skälen till upphävande av strandskyddet, framgår i kommunens tjänsteskrivelse 2007 09 18 – ”ansökan om upphävande av strandskydd”.* Kommunens omnämnda skrivelse fanns inte med som någon bilaga till de senaste Samrådshandlingarna. Skrivelsen har aldrig funnits tillgänglig i några samrådshandlingar eller på kommunens webbsida och inte heller på något sätt kommunicerats med remissinstanserna. Inte heller i utställningshandlingarna finns skrivelsen med.

Hänvisningen till en tre år gammal handling som aldrig har visats upp i offentligheten är tvivelaktig

ur trovärdighetssynpunkt. Vi har åtskilliga gånger frågat efter konsekvensanalys beträffande hela exploateringen. Här kommer en liten alltför otydlig antydan om att man för tre år sedan i en skrivelse talade om byggnationens konsekvenser.

Någon hänvisning till Tomas Fasths, Pro Natura, naturvärdesutredning vintern 2007 – 2008 finns inte.

Det är mycket märkligt att man inte heller i denna Miljöredovisning tagit upp var de av Skogsstyrelsen klassade områden för nyckelbiotoper och naturvärden (nära nyckelbiotop) finns rent geografiskt. Man använder sig inte ens av dessa begrepp och frågan är om handläggarna alls har gått in på Skogsstyrelsens hemsida för att se dessa klassningar.

Genom att inte redovisa olika utredningar och uppgiftslämnare och på vilka olika sätt dessa gör klassningar blir det mycket otydligt och för många helt obegripligt hur stort värde naturen i Tollare har. Det är inte allom givet att känna till att det endast är Skogsstyrelsen som formellt kan klassa skogsområden som nyckelbiotop och naturvärde (nära nyckelbiotop). Begreppen Regionala resp. Kommunala värden (vilket Ekologigruppen använder sig av) överensstämmer i sina kriterier inte helt med begreppen Nyckelbiotop och Naturvärde. I utredningen gjord av Thomas Fasth, Pro Natura, använder han sig av fyra klasser, där klass 1 anges som motsvarande nyckelbiotop.

Vad vi sist men inte minst saknar även i miljöredovisningen för denna detaljplan är en konsekvensanalys sett till helheten – d.v.s. vilka allvarliga konsekvenser totalexploateringen av Tollare innebär. Uppsplittningen i flera olika detaljplaner har fått till följd att helheten aldrig bedömts. I programhandlingarna från 2005 – 2006 är naturvärdena starkt underskattade och inga professionella naturinventeringar hade då gjorts.

Natur, naturvärden och biologisk mångfald – förödande konsekvenser vid exploatering

Området för detaljplan Tollarehöjden liksom mycket stora delar av hela Tollare naturområde har mycket höga naturvärden. Stora delar av Tollare har av Skogsstyrelsen klassats som nyckelbiotop eller naturvärde (nära nyckelbiotop). Detaljplan Tollarehöjden ger nu en klarare bild av hur totalexploaterat det nuvarande naturområdet blir. Liksom i var och en av tidigare planer kommer skogar och lundar att skövlas. Det enda av natur som kvarstår är den som finns i Naturreservatet, som kommit att bestå av ”resterna”, när byggherren fått igenom sina önskemål om exploatering.

Stor del av Naturreservat Tollare består av svårtillgänglig eller otillgänglig mark för andra än bergsklätrare. Ett undantag är den inte särskilt stora ekhagen (nyckelbiotop) i område Mellanbergsvägen samt ängen vid Kocktorpssjön, som har mindre höga naturvärden och är kraftigt bullerstörd av motorvägen.

I miljöredovisningen (sid. 9.) har man redovisat ett antal rödlistade arter liksom signalarter, men lägger som en slutmening att samtliga rödlistade arter hör till den lägsta kategorin (NT). Detta ser ut som ett försvar för att man (i detaljplaneförslaget) utan vidare kan utplåna dessa, talticka, vintertagging, gränsticka, granticka, rutskind och reliktböck. I miljöredovisningens slutsats under avsnitt Natur sägs bl.a. ”*Exploateringen tar till stor del i anspråk och påverkar naturmiljöer av regionalt intresse för den biologiska mångfalden, vilket bedöms leda till mycket stora konsekvenser.* Det samma sägs om naturmiljöer med kommunalt värde. Härfter sägs att Naturreservatet förstärker skyddet av kvarvarande naturvärden.

Problemet i ovanstående resonemang är dock, att det inte är i Naturreservatet som dessa rödlistade arter har påträffats, utan just inom exploateringsområdet. Vi förstår inte anledningen till att man helt bortsett ifrån och inte ens omnämnt den Naturvärdesutredning som Tomas Fasth, Pro Natura,

genomförde åt kommunen vintern 2007 – 2008 (i samband med naturreservatsutredningen). Här finns mycket noga angivet inom vilka områden som olika fynd har gjorts.

I naturvärdesutredningen från Pro Natura finns redovisat tallbestånd med en ålder om 3-400 år och med fynd av tallticka i område 43, väster om kraftledningen i områdets södra del. Reliktbock finns på flera gamla tallar i olika delar av detaljplaneområdet. Gränstickan finns i område 45, gränsen mellan områdena Tollarehöjden och Tollare strand. Rutskinn finns i område 52, alldeles öster om kraftledningen där den kröker sig och där man planerar ny dragning.

Vintertagging, i område Godtemplarbyn och Granticka i gränsen mellan detaljplan Tollarehöjden och Tollare strand är rödlistade arter som upptäckts i senare skede.

Inga rödlistade arter eller signalarter finns av Pro Natura redovisade i det område i öster som är Naturreservat (och ligger inom aktuell detaljplan). Området består till stor del av klippbranter, där det inte finns förutsättningar att växa för stora tallar, ekar och granar – den typ av träd där det vintertid går att identifiera rödlistade arter. Ändå har området höga naturvärden.

Flora och fauna har blivit ytterst styvmoderligt behandlade. När det gäller fågelliv och övrigt djurliv, så har detta överhuvudtaget inte omnämnts. Vi vet att i området häckar mindre hackspett, rödlistad (NT). Större hackspett, kattuggla och spillkråka har observerats av närboende. Dessa båda senare är upptagna i Bernkonventionen (kategori II resp. III). Spillkråkan är dessutom upptagen i EU:s fågeldirektiv och omfattas av Sveriges åtagande för det europeiska nätverket Natura 2000. Ekologigruppen har observerat spår av tretåig hackspett, rödlistad (VU). Denna hackspett kräver stora skogsarealer för sin överlevnad.

I våtmarken invid den föreslagna tunnelmynningen lever liten vattensalamander och andra groddjur, vilka samtliga är fridlysta.

Däggdjur som lever i området är bl.a. rådjur, räv och hare. Dessa har liten chans att klara livet i ett exploaterat Tollare.

Planens utformning innebär en olycklig uppsplittring av naturmarken.

Ambitionen sägs i planen vara att *"ta tillvara den naturliga vegetationen"*, *"bevara träd och få en snygg anpassning till naturmarken"*. Detta är lovvärt. Om man nu ska bebygga området, så skulle Tollarehöjden kunna bli ett bra exempel på hur man kan bygga i natur.

Små naturytor

Men detaljplaneförslaget splittrar upp naturmarken på ett olyckligt sätt. Förutom högre bebyggelse vid Östra porten vid tunnelmynningen och vid Tollare torg, den östra delen, så är målsättningen att bygga 80 småhus. Tomterna är relativt små, husen ligger spridda och det blir många små och smala mellanrum mellan tomterna med vad man kallar naturmark.

Vi ställer oss mycket tveksamma till chanserna för dessa små naturytor att överleva i första hand under hela den omdanande byggprocessen, i andra hand beroende på vem som kommer att förvalta ytorna och stå emot villaägarnas önskemål om fällning av träd, för att få in mera sol på sina tomter och mera utsikt emot vattnet och i tredje hand av det ökade slitaget, som en exploatering innebär. Därtill kommer faktorer som ändrad ljusexponering, ändrade vattenförhållanden mm.

Enstaka träd med n-märkningar

Vad gäller enstaka större befintliga träd, är även det tveksamt, hur många som kan sparas med tanke på den uppsplittrade tomtmarken och de stora nivåskillnaderna. Detaljstudier måste göras i projekteringen för att ge svar på det.

Naturpartier i norra slänten och reservatsmarken i öster

I detaljplanen finns två sparade litet större naturpartier; i norra slänten och i reservatsmarken i öster. Bägge är svårtillgängliga. Den norra slänten är klart för brant för att fungera som vistelseyta. Naturreservatsmarken innehåller också många branter och är även den svårtillgänglig. För träden i den norra slänten, som ingår i det stora sammanhängande bältet med stora naturvärden, så ifrågasätter vi hur många träd som blir kvar, sedan gallringar gjorts för att ge husen, som är föreslagna precis nedanför slänten, solljus i det angränsande planområdet *Mellanbergsvägen*.

Valsparken

Valsparken är den enda lite större plana allmänna grönytan inom planområdet. Men med en bredd på 20-30 m och en längd på drygt 60 m är den inte större än en ordinär villatomt, dvs ca 1500 m². Även här finns i planbeskrivningen uttryckt att "ett stort antal befintliga träd bevaras", "de befintliga berghällarna sparas", "naturmarken gallras och bevaras i möjligaste mån. Där så behövs bör träden stammas upp så att kontakten med vattenrummet ökar." Samtidigt uttrycks att Valsparken ges parkkaraktär, gärna med en dansbana. Och allt detta ska rymmas på en yta av en villatomt!?

Vi anser inte att ambitionen i den skrivna texten till detaljplanen vad gäller naturmarken motsvaras av realistiska förslag i planen.

Bedömningen av och behandlingen av kvarvarande naturmark kräver professionell kompetens i nära samarbete med plan- och husarkitekter, m fl i projekteringsgruppen.

Om Tollarehöjden måste bebyggas ser vi hellre en förtätning av bebyggelsen för att spara större naturmarkspartier.

Planens utformning innebär vidare en stor risk för uppfyllnader och branta slänter med sprängsten

Tollarehöjden är kraftigt kuperad med berg i dagen och ytligt liggande berg med tunna markskikt. Det är en landskapstyp som är karaktäristisk för många andra tomter i Nacka kommun som bebyggs på senare tid. Tyvärr är fula uppfyllnader och slänter med sprängsten en alltför vanlig syn. Det är stor risk att Tollarehöjden med sina små tomter och känsliga naturmark blir en trist upprepning på detta tema. Speciellt känsligt är det vid anslutningarna mellan tomtmark och befintlig naturmark, som t ex vid alla de tomter som gränsar mot naturpartiet i den norra slänten.

Vi anser att nivåskillnaderna mellan byggnad och naturmark måste studeras noggrannare.

Så måste t ex hela den yttersta raden fastigheter, som ligger precis på branten i den norra slänten, omplaneras.

Markförläggning av högspänningsledningarna bör göras i den befintliga ledningsgatan.

De luftburna ledningarna i kraftledningsgatan kommer enligt den föreslagna detaljplanen att markförläggas, men inget sägs om var och inte heller om markförläggning gäller hela sträckan. Men vi förutsätter att avsikten är, att markförläggningen gäller hela sträckan, i synnerhet som reservatsmarken ska fungera som nära rekreationsområde. För mer äventyrslystna kan den även bli en farlig lekplats.

Ledningsgatan går idag igenom reservatsmarken i öster och löper in i exploateringsområdet i bebyggelsen vid tunnelöppningen. Den planerade bebyggelsen får inte byggas, om inte ledningen flyttas. Men en flyttning innebär ianspråkstagande av ytterligare naturmark, som av Skogsstyrelsen är klassad med naturvärden och som skulle kunna ingå i naturreservatet.

Vi anser att en markförläggning bör ske i den befintliga ledningsgatan, där naturvärdena är som lägst klassade, för att göra minsta möjliga skada i reservatsmarken, vilket betyder att den föreslagna bebyggelsen bör flyttas efter ledningen och inte tvärtom.

Flyttning av eller markförläggning av ledningarna kräver tillstånd

Vattenfall Eldistribution AB säger i sitt samrådsyttrande :

”Innan ledningssträckningen bestäms måste först en projektering göras som utreder en lämplig sträcka. Det går inte bara att fastställa sträckan i detaljplanen utan att projekteringen är genomförd. Dessutom behöver sträckan och utformningen av jordkabeln prövas i koncessionsärendet innan kabelns läge kan fastställas. Innan tillstånd beviljas måste framtagna MKB samrådas med fastighetsägarna, länsstyrelsen, naturvårdsföreningar m. fl. Kommunen kan inte med detaljplanen föregå denna myndighetsprövning.

För att kabelalternativet ur teknisk synvinkel ska kunna genomföras måste det till en helhetslösning vilket innebär en kabel från Nacka transformatorstation över Lännerstasundet för att sedan avslutas i höjd med Blåmesvägen. Detta alternativ erfordrar en miljödom, förändring av naturreservatsföreskifterna, strandskyddsdispenser, koncessionstillstånd, tillstånd till eventuella utgrävningar m.m. ”

I avvaktan på beslut i tillståndprocessen enligt miljöbalken avstyrker Vattenfall detaljplanen.

Vi vill särskilt ta upp detta yttrande eftersom kommunen i sitt svar i Samrådsredogörelsen bara säger att ett *”avtal mellan Vattenfall och NCC måste träffas innan planen förs till kommunfullmäktige för antagande.”* Vattenfall hänvisar till att en MKB, samråd etc i en lång prövning måste göras innan tillstånd kan ges och innan en detaljplan kan tillstyrkas.

Komplicerade dagvattenfrågor

I såväl miljöredovisning som planbeskrivning och genomförandebeskrivning har hanteringen av dagvatten endast berörts mycket kortfattat. Man återkommer i varje handling till att dagvattenhanteringen ska följa Nacka kommuns dagvattenstrategi, vilket innebär lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD). Inom Tollarehöjden har LOD mycket begränsade möjligheter att genomföras. I miljöredovisningen (sid. 11) sägs visserligen: *”Planområdet består till stor del av hällemarksområden med berg i dagen eller tunna jordtäcken. I slutningarna finns en del morän.”* Förutsättningarna för lokalt omhändertagande av dagvatten är därmed begränsade.” Man konstaterar att i och med etablering av vägar och bebyggelse förväntas vattenmängden öka inom området. Strax herefter sägs: *”Etablering av bostäder innebär att utfyllnader av bland annat matjord kommer att ske. Förutsättningarna för fördröjning och infiltration kommer därmed att öka”.*

Den dagvattenutredning som WSP gjort omfattar samtliga delområden hörande till NCC och ger en mycket bra och klagörande bild av hur komplicerad dagvattenfrågan är och att de olika delområdena påverkas av varandra.

För delplan Tollarehöjden konstaterar WSP att området är det högstbelägna av delplaneområdena, vilket betyder att avrinning idag sker naturligt mot angränsande områden Mellanbergsvägen (1 b) och Tollare strand (2). *”Efter utbyggnaden kommer den största delen av dagvatten från bebyggt område att ledas norrut mot dalsänkan. Infiltrationsmöjligheterna bedöms som ringa på grund av geologiska förhållanden, berg i dagen eller ett tämligen begränsat vegetationslager ovanpå berg.”*

Under avsnitt Systemutformning sägs: *”Avvattning sker via allmänna ledningar mot dalgången och Hedenströms väg. Det finns information om moränjordar längs med norra delen av planområdet, i slutningen ner mot dalgången. Infiltration i slutningen rekommenderas för att fördröja och i viss mån rena dagvattnet. Här bör också möjligheten att anlägga någon form av fördröjningsmagasin ses över.”*

Infiltrationen i norrsluttning (klassat som naturvärdesområde) riskerar att helt förändra biotopen. En vattenfylld mark ger andra förutsättningar för vegetationen.

Vad som också kan ifrågasättas är hur mycket utfyllnaden av matjord i de planerade radhus- och villaträdgårdarna fyller funktionen som omhändertagande av dagvatten. Alla trädgårdar är små och i dagens bostadsområden ser man hur fler och fler små tomter förvandlas från grönskande rabatter eller gräsmatta och beläggs med sten eller plattor av olika slag. Det sägs i planbeskrivningen (sid. 14):

”Förgårdsmarken vid småhusen ska vara grön och avgränsas tydligt mot gatan med sinsemellan överensstämmande staket eller häck”. För att detta ska vara bindande och förhindra framtida förändringar måste detta säkras genom en detaljplanebestämmelse om att ytan ska vara fortsatt grönyta och inte bara prickmark med förbud att bygga.

Om inte någon detaljplanebestämmelse läggs in kommer nuvarande beräkningar av infiltrationsmöjligheter att helt slå fel vid framtida förändringar och riskerar att åstadkomma stora negativa konsekvenser.

Rekreation och hälsa – markanta försämringar till rekreation i natur.

Möjligheterna till rekreation i naturmiljö försämras mycket starkt. Människans möjlighet till rekreation i närnatur har en stor inverkan på hälsan, vilket allt mer forskning gör allt tydligare.

Södra Boo (söder om motorvägen) har idag c:a **8.000 invånare**. Det är ungefär 10% av kommunens medborgare – som genom Tollares kraftiga exploatering förlorar sin värdefulla närnatur. Det inrättade Naturreservat Tollare består till stora delar av svårtillgängliga branter eller är smala stråk mellan bostäder och vägar. Inte någon gång har Nacka kommun gjort en analys av vilka konsekvenser denna förlust av natur får för folkhälsan.

I miljöredovisningen talas om rekreation i t ex. Valsparken och utmed vattnet vid Tollare strand.

Detta är den typ av rekreation som innebär sociala kontakter. I forskningen har man nu sett att olika människor kan behöva olika slag av rekreation. Även samma person kan i olika skeden av livet ha behov av olika sorters rekreation. Rekreation i ”tyst natur” är ett starkt behov hos stressade storstadsmänniskor.

Brister i detaljplan och illustrationsplan

Varken i detaljplanen eller på illustrationsplanen fanns Naturreservatets gränser utsatta i samråds-handlingen. I utställningshandlingen är gränsen inom planområdet inlagd på illustrationsplanen, men inte i detaljplanen. Planenheten svarar på Regionplanenämndens önskemål om större tydlighet: *”All mark som ingår i planområdet och som utgör naturreservat har bestämmelsen ”NATUR”.* Men även annan naturmark än naturreservatsmark har beteckningen ”NATUR” i detaljplanen. Fortfarande råder stor otydlighet.

”Det lilla faluröda huset ...”

I planbeskrivningen står *”I korsningen mellan den gamla Hedenströms vägs sträckning och Tollaregatan ligger pappersbrukets grindstuga kvar. Det lilla faluröda huset pryder sin plats och ska ligga kvar som ett trevligt inslag från svunna tider i den nya stadsbebyggelsen.”*

Att spara detta ur arkitektonisk synpunkt helt ointressanta hus som ett pittoreskt inslag i en modern stadsbebyggelse sedan den kulturhistoriskt intressanta Godtemplarbyns alla stugor och odlingar rivits och största delen av Tollares natur- och rekreationvärden byggts bort, blir snarare ett minne över planarkitekterna än platsens historia och kan inte bedömas som ett seriöst förslag.

För Boo Miljö- och Naturvänner

Kerstin Lundén
Ordförande

Margaretha Josefson
styrelseledamot